

fries film & audio archief

De sprong nei in **nije generaasje**

Meenjarenplan

Fries Film Archief 2025-2028
november 2024

Inhoudsopgave

I	Voor wie het nog niet wist	1
II	Facts and figures	3
III	Sprong naar een nieuwe generatie	4
IV	Friestalige collecties	5
V	Samenwerking	6
VI	Maatschappelijke waarde en urgentie	7
VII	Borging	8
VIII	Begroting Fries Film & Audio Archief 2025-2028	9

I Voor wie het nog niet wist.

Het Fries Film & Audio Archief (FFAA) is de afgelopen jaren uitgegroeid tot het kenniscentrum en knooppunt van audiovisueel erfgoed in Fryslân. Het FFAA verzorgt de archivering, digitalisering en publieksontsluiting van waardevol film- en audio-erfgoed voor diverse organisaties: Friese gemeenten, musea en regionale en lokale archieven. Ook belangrijk historisch beeld- en geluidmateriaal van filmmakers en particulieren uit Fryslân, of met een relatie met Fryslân, maken wij publiek toegankelijk. Deze positie hebben wij veroverd met een jong en talentvol team, dat de afgelopen jaren een deskundigheid heeft ontwikkeld die uniek en onmisbaar is

in het Friese museale en erfgoedlandschap. Het Fries Film & Audio Archief bewaart en ontsluit meer dan 22.000 beeld- en geluidsdragers, die samen het leven en de ontwikkeling van Fryslân in de twintigste en begin eenentwintigste eeuw laten zien. De komende cultuurperiode willen wij de sprong naar een nieuwe generatie maken. Dit betekent dat wij inzetten op nieuwe Friese filmmakers, op ontsluiting en verwerking van onze collectie via AI, op archivering van Friese muziek en het beschikbare beeld en geluid van Friestalige literatuur en theater gaan verwerken en presenteren.

Grote ontwikkelingen

De afgelopen twee cultuurperiodes heeft het FFAA grote stappen voorwaarts gemaakt.

In de periode 2015-2024

- is onze collectie verdrievoudigd
- hebben we duizenden waardevolle films in topkwaliteit gedigitaliseerd en voor een breed publiek toegankelijk gemaakt
- is onze catalogus geïntegreerd in een aantrekkelijk en gebruiksvriendelijke nieuwe website
- zijn we van filmarchief uitgegroeid tot een volwaardig audiovisueel archief met een nieuwe naam: Fries Film & Audio Archief
- hebben we geïnvesteerd in apparatuur, waaronder een professionele filmscanner, waarmee we nu de meest gangbare film-, video- en audiomateriaal in huis kunnen digitaliseren
- hebben we een jong, talentvol team gevormd en geïnvesteerd in de professionaliteit die nodig is om audiovisueel erfgoed duurzame te archiveren
- hebben we sterk ingezet op het bereiken van een breed publiek door met bijzondere vondsten regelmatig het nieuws te zoeken en gedigitaliseerd materiaal ook via sociale media te delen

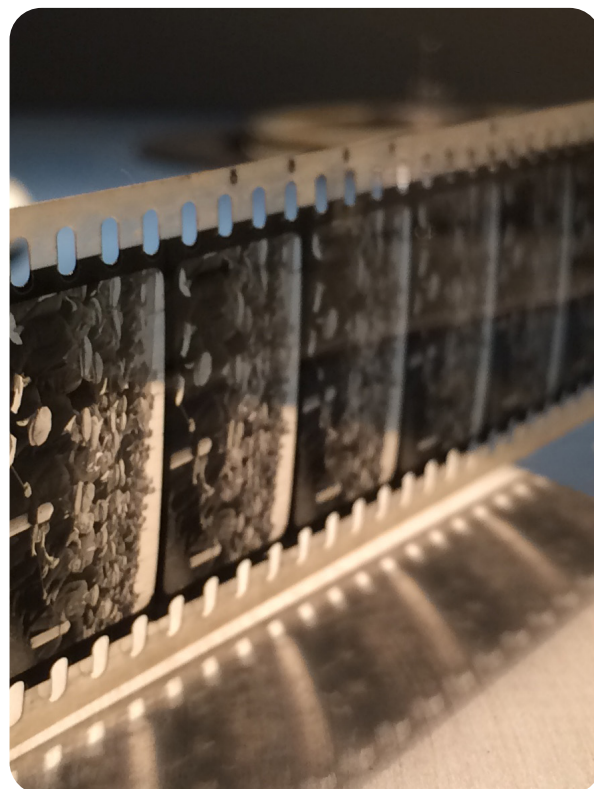
Hierdoor is het Fries Film & Audio Archief uitgegroeid tot een van de belangrijkste archieven in Fryslân en zijn wij door onze vernieuwende aanpak ook landelijk een voorbeeld en een speler van formaat geworden.

Het Fries Film Archief (FFAA) zet zich met grote toewijding in voor het behoud en de ontsluiting van het audiovisuele erfgoed van Fryslân. Wij zijn vastbesloten om dit belangrijke werk ook in de komende cultuurperiode voort te zetten. Tegelijkertijd constateren wij dat de huidige financiële basis kwetsbaar blijft.

De jaarlijkse subsidie van €50.000 (geïndexeerd naar €55.000) die wij van de Provincie Fryslân ontvangen, is al lange tijd niet toereikend om een provinciaal audiovisueel archief duurzaam draaiende te houden. Dit werd in 2021 ook erkend door gedeputeerde Poepjes. Om de continuïteit van het FFAA te waarborgen, is een structurele oplossing noodzakelijk. Verschillende Friese gemeenten hebben aangegeven dat zij bereid zijn cofinanciering te overwegen, mits de Provincie Fryslân het FFAA voorziet van een meer realistische, structurele bijdrage.

Wij doen daarom het verzoek aan de Provincie Fryslân om vanaf de komende cultuurperiode een jaarlijkse subsidie van €125.000 beschikbaar te stellen. Deze verhoging met €70.000 zou ons in staat stellen om onze taken op een duurzame en toekomstbestendige manier voort te zetten, in samenwerking met andere betrokken partijen.

Met deze bijdrage, in combinatie met bijdragen van Tresoar en Friese gemeenten, kunnen wij onze kerntaken en ambities de komende periode waarmaken. We willen een van de meest aantrekkelijk en vooruitstrevende archieven van Nederland (en daarbuiten) blijven en ons werk uitbouwen. We zijn nu al een visitekaartje voor Fryslân door de manier waarop wij de afgelopen jaren met vonden het landelijke nieuws hebben gehaald. Er is vanuit Hilversum, en ook internationaal, een groeiende vraag naar ons materiaal. Een provincie met de blik op de toekomst zal begrijpen dat het inzetten op een krachtig en toekomstbestendig Fries Film & Audio Archief een van de beste investeringen in erfgoed is die je in een tijd van toenemende beeldcultuur kunt doen.

II Facts and figures

Het Fries Film & Audio Archief werd in 1988 opgericht. Het is het oudste regionale audio-visuele archief in Nederland. Het filmarchief behoort tot de Stichting Centrum voor Film in Friesland.

Het Fries Film & Audio Archief heeft een collectie van ca. **22.000 dragers** (film, video, dvd, audio). Het betreft allemaal beeld en geluid dat een relatie met Fryslân heeft: in Fryslân is gemaakt of door filmmakers en AV-makers uit Fryslân gemaakt. Inmiddels is ca. 75 % van deze collectie digitaal en online beschikbaar.

Het Fries Film & Audio Archief heeft een betaalde formatie van 2,7 fte. Daarnaast zetten zo'n **10 vrijwilligers** zich wekelijks in voor het filmarchief. Ook bieden wij plek aan stagiaires en verzorgen wij traineeship/werkervaringsplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Het Fries Film & Audio Archief is publiek toegankelijk via haar online catalogus op www.friesfilm-audioarchief.nl. Daarnaast publiceren wij veel filmcollecties op ons eigen YouTube-kanaal, dat inmiddels **5500 abonnees en 3,2 miljoen weergaven** heeft. Het best bekeken filmpje heeft 1,1 miljoen weergaven. Ook op sociale-media zijn wij actief met wekelijkse berichten van beelden en geluiden uit ons archief.

Het Fries Film & Audio Archief verzorgt de AV-archivering voor Tresoar. Hiervoor krijgen we jaarlijks een bijdrage van Tresoar. Hetzelfde geldt voor een aantal Friese gemeenten.

De nieuwe filmscanner

Het Fries Film & Audio Archief heeft de audiovisuele collecties van diverse musea en organisaties in Fryslân in beheer. Onder andere van: meerdere Friese gemeenten, Tresoar, Historisch Centrum Leeuwarden, Fries Verzetsmuseum, Fries Landbouwmuseum, Fries Scheepvaartmuseum, Fries Paardenstamboek, de Friese Elfstedervereniging, diverse historische verenigingen in Fryslân en diverse lokale omroepen in Fryslân.

III Sprong naar een nieuwe generatie

De afgelopen jaren heeft het Fries Film & Audio Archief sterk ingezet op het binnenhalen, archiveren en digitaliseren van films, video's en audiomateriaal. Er werden allianties aangegaan met allerlei organisaties die in bezit waren van waardevol AV-materiaal. De fysieke AV-dragers van deze organisaties werden overgebracht naar het FFAA, en bij ons veilig gesteld, geïnventariseerd en ontsloten. Wij hebben geïnvesteerd in apparatuur om deze dragers te kunnen bekijken, beluisteren en digitaliseren. Het FFAA is nu een archief dat is uitgerust om alle 'traditionele' dragers te kunnen verwerken: film, video, audio. Bovendien is in nauwe samenwerking met Tresoar de digitale opslag voor al het materiaal dat wij hebben gedigitaliseerd, sterk uitgebreid. Wij hebben nu een duurzame storage voor digitaal het AV-materiaal. Hiermee lopen we voorop in Nederland, en waarschijnlijk ook in Europa.

Nieuwe makers

De komende periode willen we inzetten op het maken van de sprong naar een nieuwe generatie makers. Dit betekent concreet dat we AV-makers die op dit moment actief zijn in Fryslân, bewust willen maken van het FFAA als een mogelijke AV Hub, waar zij hun producties kunnen archiveren en digitaal veilig opslaan. Wellicht zijn AV-makers ook geïnteresseerd om hun producties via de catalogus en website van het FFAA te delen met het publiek. Het FFAA wil AV-makers hierin faciliteren: een plek zijn waar zij hun materiaal veilig in bewaring kunnen geven

en eventueel ook verder ontsluiten. We hebben hiervoor een duidelijke motivatie. Het is belangrijk om ook AV-materiaal dat in deze tijd wordt geproduceerd, veilig te stellen voor de toekomst. Juist in ons digitale tijdperk is het risico groot dat waardevol digitaal materiaal verdwijnt. Veel huidige AV-makers organiseren hun archivering nu zelf: in de cloud of via een eigen storage oplossing. Wij zijn ervan overtuigd dat als het gaat om duurzaam archiveren, dit een kwetsbare situatie is. Bovendien kan het FFAA, met de nieuwe website, voor AV-makers een aantrekkelijk platform zijn om nieuwe producties te presenteren.

Artificial Intelligence

Daarnaast willen we onderzoeken in hoeverre de ontwikkelingen op het gebied van AI kunnen worden gebruikt voor een rijk AV-archief als het FFAA. Kunnen wij delen van onze collectie – beeld én geluid – via AI sneller en nog beter toegankelijk maken? Kunnen wij AI slim gebruiken bij de online presentatie van digitale beelden en audio? Dat zijn vragen waar we de komende cultuurperiode mee willen experimenteren. We doen dit in samenwerking met andere partijen in Fryslân. Data Fryslân heeft aangegeven hierbij een trekkersrol te willen vervullen en hiervoor een coalitie van meerdere organisatie te willen vormen, zodat we een integrale visie kunnen ontwikkelen voor de inzet van AI bij de ontsluiting en presentatie van belangrijk Fries erfgoed, inclusief audiovisueel erfgoed.

IV Friestalige collecties

Friese muziek, literatuur en theater

Het Fries Film & Audio Archief is in de afgelopen cultuurperiode een volwaardig AV-archief geworden. De archivering en presentatie van audio is een integraal onderdeel van onze workflow geworden. Op het gebied van audio-archivering ligt onze prioriteit de komende jaren bij drie grote collecties die we de komende periode publiek toegankelijk willen maken. Het Fries Poparchief, de Fries literaire AV-collectie van het voormalige FLMD (Fries Letterkundig Documentatiecentrum) en de AV-collectie van Tryater. De eerste twee lagen al jaren bij Tresoar, de derde is binnengebracht door Tryater.

Tijdens onze pilot van het Fries Audioarchief (2021-2024) hebben we een begin gemaakt met de inventarisatie, beschrijving en digitalisering van het Fries Poparchief en de Fries literaire AV-collectie. We hebben de ambitie om

deze beide collecties de komende vier jaar geheel publiek toegankelijk te maken. De inzet van vrijwilligers is hierbij onmisbaar. Het bijzondere van deze beide collectie – muziek en literatuur in Fryslân – is dat zij een Friestalig maar ook een meertalig palet vormen. We archiveren hier dus niet alleen muziek en literatuur, maar ook levend taalgebruik in Fryslân, met het Fries als belangrijkste exponent. Het zijn tevens belangrijke collecties voor diverse streektaalen in Fryslân: het Bildts en het Stellingwerfs, de dialecten op de Waddeneilanden en de Friese stadstalen.

De AV-collectie van de Friese theatergroep Tryater is het afgelopen jaar bij het FFAA binnengebracht. Deze wordt nu bij ons gearchiveerd door twee oud-medewerkers van Tryater. We streven er ook hiernaar om deze collectie de komende periode volledig online toegankelijk te maken voor het publiek.

V Samenwerking

In de eerste plaats werken wij nauw samen met Tresoar. Kantoor en depot van het FFAA zijn gevestigd in Tresoar. Alle bewegend beeldmateriaal en audiomateriaal in de depots en collecties van Tresoar wordt sinds 2021 door het FFAA verwerkt. Tresoar betaalt hiervoor een jaarlijkse bijdrage van €25.000.

Ook andere erfgoedpartijen en musea in Fryslân hebben hun AV-collecties in beheer bij het FFAA: het Fries Museum (inclusief het Fries Verzetmuseum en museum het Prinsessehof), Historisch Centrum Leeuwarden, diverse musea en historische centra in de provincie, enkele Friese gemeenten en grote Friese organisaties, waaronder de Friese Elfstedenvereniging en het Fries Paarden Stamboek.

Door deze provincie-brede archieffunctie is het FFAA op dit moment het kenniscentrum en -knooppunt voor audiovisuele archivering en digitale opslag in Fryslân. Het is belangrijk voor het duurzaam

bewaren en digitaliseren van Fries AV-erfgoed dat wij deze spilfunctie vervullen. Wij hanteren professionele, landelijke standaards voor AV-archivering. Wij hebben hiervoor de apparatuur en kennis.

Mediapartner

Vaste mediapartner van het Fries Film & Audio Archief is Omrop Fryslân. Wij leveren regelmatig beelden aan de Omrop, ook aan de makers van FryslânDoks. Bij releases van belangrijke vondsten stellen wij Omrop Fryslân altijd ruim van te voren onder embargo op de hoogte. Zij maken dan speciale reportages voor radio, televisie en de website. Dit blijkt vaak een succesformule. Hierdoor konden wij de afgelopen jaren meerdere keren het landelijke nieuws halen met bijzondere vondsten. Voorbeelden hiervan zijn de beelden van de twee snelste vrouwen van de Elfstedentocht van 1942 en de spectaculaire vondst van zeer oude films van Sneek (jaren 20).

\\ Opgedoken filmbeelden van vrouwen tijdens hun deelname aan de Elfstedentocht van 1942. Ook te zien op nos.nl.

VI Maatschappelijke waarden en urgentie

De maatschappelijke en culturele waarde van historisch bewegend beeld wordt steeds groter. We leven in een sterke beeldcultuur. Beschikbaar beeld en geluid geven de beleving van onze geschiedenis een extra dimensie. De populariteit van programma's als Andere Tijden (Sport) en Nederland op Film is groot. Deze programma's tonen de waarde en populariteit van filmisch erfgoed. In een maatschappij waarin vergrijzing en eenzaamheid belangrijke thema's zijn is een rijk filmarchief dat materiaal kan leveren aan producties met name ook gericht op deze groepen, een belangrijke waarde. Met een oudere generatie die digitaal steeds handiger wordt, is een actieve rol van het FFAA op online kanalen van grote waarde.

Wij hebben ruim een eeuw bewegend beeld van Fryslân (1917-2024) in huis. Belangrijke pijlers onder de Friese samenleving (landbouw, zuivelindustrie, watersport), diverse tijdsbeelden, belangrijke evenementen, bekende Friezen, dorpsgemeenschappen, stadsontwikkeling, ontwikkeling van recreatie en toerisme, infrastructurele werken; het is allemaal vastgelegd op film en later op video. Beelden van de geschiedenis van de twintigste eeuw in Friesland zijn dankzij het filmarchief - in 1988 als eerste regionale filmarchief in Nederland opgericht - volop vindbaar en grotendeels digitaal beschikbaar.

Ook bij de verdere ontwikkeling en borging van het Fries als tweede rijkstaal is een krachtig FFAA belangrijk. Wij dragen bij aan de kennis en beleving van de regionale geschiedenis in een maatschappij die zich steeds meer op beeld richt.

Sinds twee jaar is het Fries Film Archief erkend leerbedrijf voor het MBO. Inmiddels heeft het archief de zesde stagiaire van de opleiding Film & Media (av-specialist) in huis. Dit doen we met veel plezier. MBO-studenten worden bij ons met name ingezet in de productie van nieuwe content door montage en bewerking van filmisch erfgoed uit onze collectie. Zo werken studenten mee aan de montages die wij voor het Noordelijk Film Festival of andere gelegenheden maken en maken ze korte montages voor op sociale media.

VII **Borging**

Voorgaande laat zien dat het Fries Film & Audio Archief niet meer is weg te denken uit de basis-infrastructuur voor erfgoed in Fryslân. Onze rijke collectie spreekt tot de verbeelding van jong en oud en wordt volop gebruikt in regionale en landelijk producties.

Wij blijven werken aan onze ambitie om het vele prachtige film- en audiomateriaal dat sinds 125 jaar in Fryslân wordt gemaakt, beschikbaar te maken voor een breed publiek.

VIII Reguliere jaarbegroting Fries Film Archief 2021 - 2024

Voor de cultuurperiode 2025-2028 vragen wij een verhoging van de jaarlijkse provinciale subsidie van €55.000 tot €125.000.

Tresoar draagt jaarlijks €25.000 bij voor diensten m.b.t. de archivering van audiovisuele collecties die eigendom van Tresoar zijn. Wij leveren Tresoar ook bewegend beeldmateriaal en audiomateriaal voor tentoonstellingen en activiteiten. Sinds 2022 zetten wij actief in op het betrekken van de Friese gemeen-

ten bij archivering en presentatie van collecties uit hun regio. Dit heeft geresulteerd in nieuwe vormen van structurele financiering voor ons archief. Ook wordt er jaarlijks gekeken naar mogelijkheden voor incidentele projectsubsidies voor collecties uit de gemeenten. Zoals eerder vermeld zijn deze nieuwe inkomsten niet voldoende om structurele tekorten mee op te vangen en blijft een verhoging van de basissubsidie vanuit de Provincie Fryslân van cruciaal belang.

Jaarlijkse Uitgaven		Jaarlijkse Inkomsten	
Personeelskosten (2.7 fte)	€176.680	Subsidie Provincie Fryslân	€125.000
Overige personeelskosten	€15.000	Opbrengst archief (digitalisering en levering beelden)	€17.000
Tresoar: Huur kantoor + depot + IT-ondersteuning	€14.150	Bijdrage Tresoar	€25.000
Techniek	€9.800	Bijdrage diverse Friese gemeenten	€50.000
Events	€1.000	Sponsoring en vriendenbijdragen	€2.500
Overig (reiskosten, kantoor, vrijwilligers, website, etc.)	€1.930		
Afschrijving techniek	€4.500		
TOTAAL	€236.160		€219.500